

NOTA VAN WIJZIGING

no. 6

Het ontwerp wordt gewijzigd als volgt:

A in artikel 1 worden de navolgende wijzigingen aangebracht:

- 1°. de in het onderdeel 'I] Exploitatierekening' van de begrotingsstaat opgenomen tabel wordt vervangen door de navolgende tabel:

I] Exploitatierekening:

MIDDELEN (in AFL 1000)

		Ministerie							
	Totaal	AZIOIRO	TINO	ECDO	T&V	AEI	O&S	J&S	FIC
Directe belastingen	627,500	-	-	-	-	-	-	-	627,500
Indirecte belastingen	831,015	15	-	-	-	-	-	-	831,000
Retributies, leges & rechten	22,821	7,700	1,175	1,415	5,400	6,000	80	1,050	1
Rechten, boeten & overig	56,331	2,683	4,402	19,503	7,582	535	155	7,470	14,000
Rente	283	-	-	-	-	-	-	-	283
Niet-belastingopbrengsten	223,458	34,060	-	4,540	49,919	10,000	517	7,779	116,655
Landsbedrijven & fondsen	4,209	4,209	-	-	-	-	-	-	-
Overige ontvangsten	82,162	24	12	15	15	15	15	13	82,053
Totaal:	1,847,789	48,691	5,590	25,473	62,916	16,550	767	16,311	1,671,492

KOSTEN (in AFL 1000)

		Ministerie							
	Totaal	AZIOIRO	TINO	ECDO	T&V	AEI	O&S	J&S	FIC
Personeelslasten	509,452	70,038	20,440	14,617	20,747	21,190	111,460	179,645	71,315
Goederen & diensten	216,872	30,473	39,864	5,727	12,785	7,019	29,669	62,887	28,449
Rente- en overige financieringskosten	300,765	-	-	-	-	-	-	-	300,765
Subsidies & doeluitkeringen	242,868	-	32,923	-	6,330	-	171,216	29,321	3,078
Overdrachten	227,175	5,149	22	3,027	150	-	675	61,248	156,905
Bijdragen & afschrijvingen	200,357	132,756	1,077	295	44,632	1,199	4,392	10,147	5,860
Totaal:	1,697,490	238,416	94,326	23,666	84,644	29,408	317,411	343,248	566,372

Exploitatiesaldo: 150,299

Noot: calculatie exploitatiesaldo is totale middelen minus totale kosten

- 2°. de in het onderdeel 'II] Kapitaalrekening' van de begrotingsstaat opgenomen tabel wordt vervangen door de navolgende tabel:

II] Kapitaalrekening:

FINANCIERINGSMIDDELEN (in AFL 1000)

		Ministerie							
	Totaal	AZIOIRO	TINO	ECDO	T&V	AEI	O&S	J&S	FIC
Lokale kredietaflossing	6,133	-	-	-	-	-	-	-	6,133
Vrijgekomen afschrijven	34,072	-	-	-	-	-	-	-	34,072
Totaal:	40,205	-	-	-	-	-	-	-	40,205

KAPITAALUITGAVEN (in AFL 1000)

		Ministerie							
	Totaal	AZIOIRO	TINO	ECDO	T&V	AEI	O&S	J&S	FIC
Investerings	71,663	22,669	8,077	1,232	804	500	5,353	18,121	14,807
Lokale vermogensoverdrachten	4,430	630	-	3,800	-	-	-	-	-
Lokale kredietverlening	27,000	-	-	-	-	-	-	-	27,000
Totaal:	102,993	23,299	8,077	5,032	804	500	5,353	18,121	41,807

Kapitaalsaldo: (62,788)

Noot: calculatie kapitaalsaldo is totale financieringsmiddelen minus totale kapitaaluitgaven.

Legenda

- 1 AZIOIRO Ministerie van Algemene Zaken, Innovatie, Overheidsorganisatie, Infrastructuur en Ruimtelijke Ordening
- 2 TINO Ministerie van Transport, Integriteit, Natuur en Ouderenzaken
- 3 ECDO Ministerie van Economische Zaken, Communicatie en Duurzame Ontwikkeling
- 4 T&V Ministerie van Toerisme en Volksgezondheid
- 5 AEI Ministerie van Arbeid, Energie en Integratie
- 6 O&S Ministerie van Onderwijs en Sport
- 7 J&S Ministerie van Justitie en Sociale Zaken
- 8 FIC Ministerie van Financiën en Cultuur

B in artikel 2, eerste lid, wordt de in het onderdeel 'III] Financieringsstaat' van de begrotingsstaat opgenomen tabel vervangen door de navolgende tabel:

III] Financieringsstaat:**FINANCIERINGSBEHOEFTE EN -SALDO** (in AFL 1000)

	Saldo/behoefte
Financieringssaldo	87,511
Aflossingen	(595,202)
Financieringsbehoefte [art. 2]	(507,691)
Financieringssaldo uitgedrukt in BBP%	1.2%

BBP 2025: AFL 7302 miljoen cf. Outlook DEZH April 2025

ALGEMENE TOELICHTING

Vooraf

Sinds het uitbrengen van de Voorjaarsnota en de daarbij horende ontwerp eerste suppletoire begroting voor het dienstjaar 2025, hebben zich een aantal ontwikkelingen voorgedaan welke leiden tot wijzigingen van de eerder gepresenteerde ramingen. Deze wijzigingen zijn ontstaan door nieuwe inzichten in de economische prognoses van het Land en een aantal beleidsmatige aanpassingen. Hierna wordt aandacht besteed aan de hiervoor genoemde ontwikkelingen welke de basis vormen voor de onderhavige nota van wijziging.

Economische vooruitzichten

Het regeerakkoord van het kabinet AVP-FUTURO voor de regeerperiode 2025-2028 richt zich onder andere op het verbeteren van de koopkracht, het verlagen van de kosten van levensonderhoud, het verlagen van de kosten van zakendoen en het wendbaarder maken van het zakendoen. Ook wordt ingezet op diversificatie van de economie. Bijvoorbeeld aan het ontwikkelen van de commerciële agrarische sector, de fintech sector, het implementeren van beleid om digitale nomaden en zzp'ers aan te trekken, de creatieve industrie, de energietransitie etc. Ook wordt ingezet op economische samenwerking in de regio met landen zoals Colombia, Panama, Suriname en Caribisch Nederland om de handel in de regio te verbeteren. Hoewel het op dit moment nog niet mogelijk is om de potentiële effecten van deze beleidsmaatregelen te kwantificeren, zal er prioriteit worden gegeven aan het monitoren van de ontwikkeling van deze potentiële effecten.

In het basisscenario, met een afsluitdatum van maart 2025 voorspelt de DEZHI een nominale bbp-groei van 3,2%. Dit is een neerwaartse bijstelling van -0,7 procentpunten ten opzichte van de prognose van de DEZHI van december 2024¹. Zowel de Centrale Bank van Aruba (CBA) en het Internationaal Monetair Fonds (IMF) voorspellen echter dat de Arubaanse economie het in 2025 beter zal doen dan de DEZHI voorspelt. In haar publicatie van februari 2025 projecteert de CBA een nominale groei van 3,8%². Het IMF presenteert in de World Economic Outlook van april 2025 een nominale groeiprognose van 3,7%³. Vermeld moet worden dat de wereldeconomie, inclusief die van Aruba, onderhevig is aan enige onzekerheden door de aanhoudende Russische agressie oorlog in Oekraïne, het veranderende handelsbeleid van de Verenigde Staten van Amerika (hierna: de Verenigde Staten) en oplopende geopolitieke spanningen en conflicten in

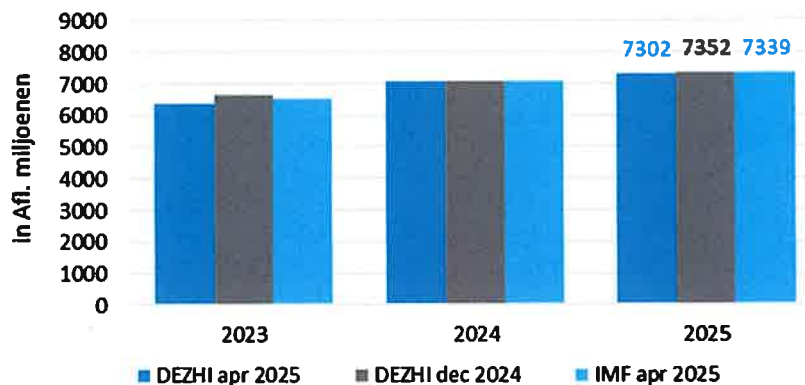
1 <https://www.deaci.aw/wp-content/uploads/2025/01/December-2024-outlook-final.pdf>

2 <https://www.cbaruba.org/readBlob.do?id=17580>

3 Gebaseerd op de handelstarieven die tot en met 4 april 2025 zijn aangekondigd. <https://www.imf.org/en/Publications/WEO/Issues/2025/04/22/world-economic-outlook-april-2025>

het Midden-Oosten. Gezien deze onzekerheden ontwikkelt DEZHI momenteel alternatieve scenario's voor Aruba.

Grafiek 2.1 Ontwikkeling nominaal bbp in 2025

Bron: Ministerie van Financiën, Economische Zaken en Primaire Sector

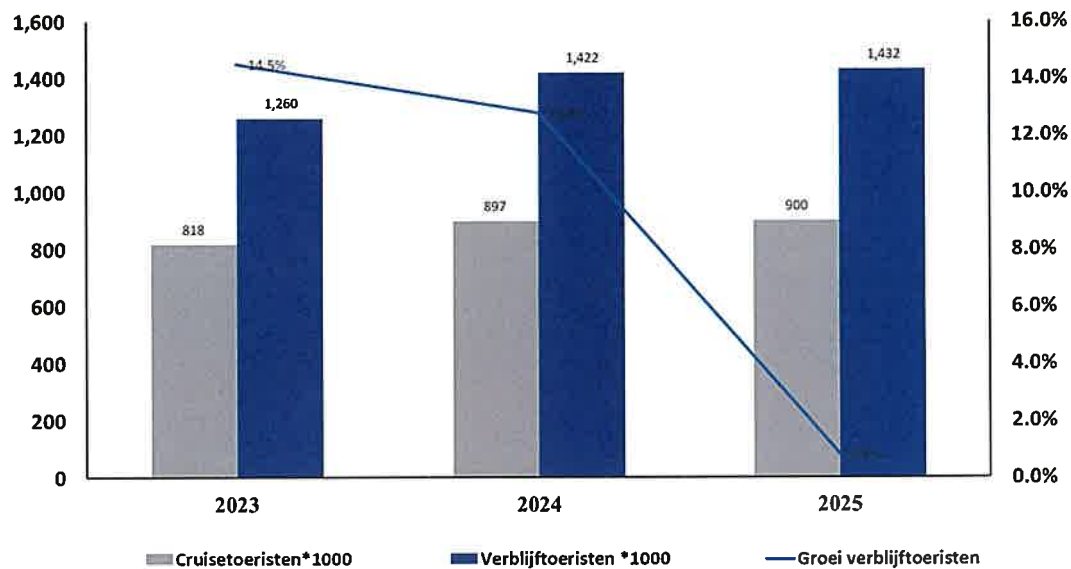
Door de toegenomen onzekerheid rondom het handelsbeleid van de Verenigde Staten en de dreigende handelsoorlog, heeft het IMF haar reële groeiprognose voor de wereld-economie neerwaarts bijgesteld naar 2,8%. Het IMF biedt ook economische vooruitzichten voor onze belangrijkste handelspartners en regio. Volgens de laatste publicatie van het IMF zal de Verenigde Staten, Nederland, en Latijns-Amerika en het Caribisch gebied in reële termen groeien met 1,8% 1,4% en 2,0% in 2025. Voor Aruba verwacht het IMF een reële groei van 2,2%.

Componenten BBP

De toerismesector van Aruba blijft sterk. In 2024 kwamen in totaal 1.422.000 verblijfs-toeristen, een stijging van 12,8%, en 897.000 cruisetoeeristen, een toename van 9,7%. Voor 2025 wordt verwacht dat de groei zal stabiliseren vanwege capaciteitsbeperkingen op de luchthaven, met een bescheiden stijging van 0,8% in verblijfstoeristen. Het aantal cruisetoeeristen zal naar verwachting licht dalen met 0,3% in 2025.

De export van goederen en diensten van Aruba zal naar verwachting met 12,4% groeien, voornamelijk gedreven door sterke prestaties in het toerisme. De niet-toeristische export, die ongeveer 14,0% van de totale export uitmaakt, groeit gestaag met een gemiddelde jaarlijkse groei van 2,0% tussen 2024 en 2025. De totale export zal naar verwachting met 0,7% afnemen in 2025. De import, die voornamelijk uit goederen bestaat vanwege beperkte lokale productie, zal naar verwachting met 10,0% groeien in 2024. In 2025 zal de importgroei echter afnemen tot 2,4%.

Grafiek 2.2: Toerisme

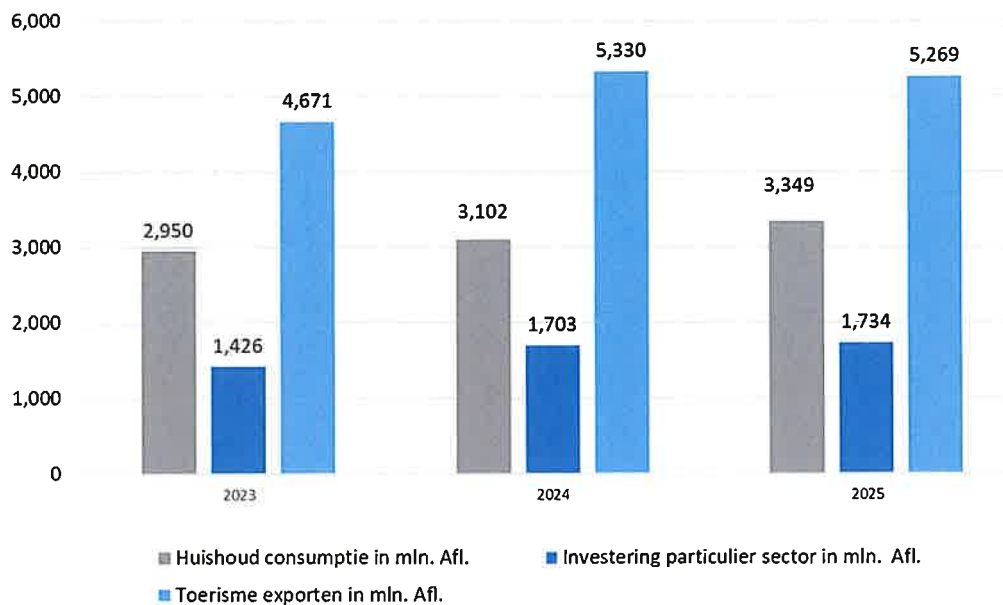

Bron: Ministerie van Financiën, Economische Zaken en Primaire Sector

De huishoudelijke consumptie in Aruba is naar boven bijgesteld als gevolg van economische groei en fiscale maatregelen. De groei van de huishoudelijke consumptie wordt momenteel geschat op 5,1% in 2024 (tegenover 3,1% in de vorige prognose) en zal naar verwachting met 8,0% toenemen in 2025, dankzij belastingverlagingen en de verhoging van de reparatietoeslag voor gepensioneerden die het kabinet AVP-FUTURO heeft ingevoerd. De koopkracht van de huishoudens is hierdoor verbeterd, aangezien de huishoudens daardoor meer te besteden hebben.

De totale investeringen worden geleid door de particuliere sector, met een herzien groeipercentage van 19,4% in 2024 (voorheen 9,5%), vanwege de voortzetting van groot-schalige bouwactiviteiten, vooral in de horeca- en vastgoedsector. Verwacht wordt dat de particuliere investeringen in 2025 met 1,8% zullen toenemen. Er is aanzienlijke activiteit gaande in de Arubaanse horeca- en vastgoedsector. Verschillende nieuwe hotels zijn momenteel in aanbouw, terwijl sommige bestaande hotels worden uitgebreid of gerenoveerd. Voor de periode 2024-2027 zijn in totaal 12 hotelinvesteringsprojecten gepland, bestaande uit zowel nieuwbouw als grootschalige renovaties, met een gezamenlijke investeringswaarde van ongeveer Afl. 1.500 miljoen. Eventuele vertragingen of verschuivingen in deze projecten kunnen een aanzienlijke impact hebben op de totale investeringsprognoses.

Grafiek 2.3: Geselecteerde componenten van het bbp

Bron: Ministerie van Financiën, Economische Zaken en Primaire Sector

Scenario's

Het nieuwe tariefbeleid dat de Verenigde Staten in april heeft ingevoerd, kan een aanzienlijke impact hebben op de Arubaanse economie. Dit heeft de DEZHI ertoe aangezet haar prognoses met betrekking tot het bbp aanvullen met enkele scenario's.

In het tariefscenario zet de stijging van de Amerikaanse prijzen de importprijzen voor Aruba onder druk, samen met enkele effecten die verband houden met de zwakkere dollar, waardoor de import in euro's duurder wordt. De totale consumptie zal naar verwachting negatief worden beïnvloed door een daling van de werkgelegenheid als gevolg van vertragingen in investeringen en de afname van het verblijfstoerisme. Het effect op het toerisme draagt aanzienlijk bij aan de bbp-cijfers. Het nominale bbp zal naar verwachting licht dalen met -0,2% in 2025, wat 3,4% lager is dan in het basisscenario. DEZHI overwoog ook een scenario waarin het toerisme zwaarder wordt getroffen door een daling van 3% of 6%. Wanneer de daling van 3% in het totale toerisme wordt toegepast, zal het nominale bbp met -1,3% dalen. De import is in dit geval iets lager vanwege het lagere toerisme. Een daling van 6% in het toerisme resulteert in een daling van het nominale bbp met -3,6%.

Table 2,1: BBP scenarios

Scenario	2025
Basis	3.2%
Tariefscenario	-0.2%
Scenario -3% daling toerisme	-1.3%
Scenario -6% daling toerisme	-3.6%

Inflatie

De gemiddelde inflatie over de gehele periode voor 2025 wordt geraamd op 1,9 procent. De grootste bijdragen aan deze inflatie zijn onder andere de prijzen van woningen en huishoudelijke apparatuur. Deze omvatten prijzen van elektronica en bouwmaterialen. Ook de kledingprijzen zullen naar verwachting stijgen, aangezien de meeste kleding die in de Verenigde Staten wordt gekocht, wordt geïmporteerd uit China, waar momenteel de hoogste tarieven gelden. De prijzen van benzine en diesel verzachten de prijsstijging van andere componenten, samen met de accijnzenverlaging van 10 cent die door de regering is ingevoerd per 1 mei 2025. Het totale effect van de tarieven op de inflatie op Aruba wordt geschat op ongeveer 2,5 procent.

De-risking strategie rondom ontstane VS-handelsoorlog

Het zwalkende handelsbeleid van President Trump veroorzaakt op dit moment grote onzekerheid voor de wereldeconomie. Deze situatie wordt op dit moment nauwlettend gemonitord en bij eventuele materiële updates aangaande de bbp-prognoses, welke het middenkader van het Land (daadwerkelijk) aantasten zullen de Staten van Aruba onmiddellijk ingelicht worden. Dit is onderdeel van de “de-risking” strategie van het kabinet AVP-FUTURO om zodoende een proactieve aanpak te hebben op externe latente risico's. Deze strategie is gericht op een drietal aspecten: potentiële risico's (tijdig) identificeren, mitigerende maatregelen daarvoor bedenken, en de duurzaamheidsfactor van Landsfinanciën waarborgen. Vooralsnog en indien nodig kan gebruikt worden gemaakt van het bovenmatig batig surplus saldo (> 1.0% collectief niveau) als buffer om de eerste eventuele tegenslagen op te vangen. Als dit niet voldoende is, zal ook eventueel nog niet ingezette investeringsmiddelen geheralloceerd worden ter bestrijding van tegenslagen voor de Arubaanse economie voortvloeiend uit de handelsoorlog. Afhankelijk van de mate van de tegenslagen, zal zelfs overwogen kunnen worden om beroep te doen op artikel 23 van de LAft. Dit laatstgenoemde is een uiterst redmiddel.

Beknopte weergave voorgestelde wijzigingen

De voorgestelde wijzigingen van deze nota van wijziging hebben geen negatief effect op het financieringssaldo van het Land voor het dienstjaar 2025. Op basis van deze wijzigingen zou het resultaat met een extra +0,1 procentpunt verbeteren ten opzichte van de eerder aangeleverde versie in verband met een ontstane meevaller in de vorm

van een agio ten bedrage van Afl. 10,038 miljoen op de door Land uitgebrachte binnenlandse leningen. Hierna volgt een samenvatting van de effecten van de voorgestelde wijzigingsvoorstellen op het resultaat van het ontwerp van de eerste suppletoire begroting over het dienstjaar 2025 van het Land, en daarna volgt een uitvoerig extract van de voorgestelde wijzigingsvoorstellen.

Ontvangsten (in AFL. 1000)	OBW2025	Δ	OBW2025 incl. NvW	Soort Wijziging
Directe belastingen	627,500		627,500	
Indirecte belastingen	831,015		831,015	
Retributies, leges & rechten	22,821		22,821	
Rechten, boeten & overig	49,340	6,992	56,331	Incidenteel
Rente	283		283	
Niet-belastingopbrengsten	216,408	7,060	223,468	Incidenteel
Landsbedrijven & fondsen	4,287	(78)	4,209	Structureel
Overige ontvangsten	72,124	10,038	82,162	Incidenteel
Verkoop grond en onroerende goederen				
Lokale kredietaflossing	6,133		6,133	
Vrijgekomen afschrijvingen	34,072		34,072	
Totaal:	1,863,983	24,012	1,887,994	

Bestedingen (in AFL. 1000)	OBW2025	Δ	OB2025 incl. NvW	Soort Wijziging
Personeelslasten	509,352	100	509,452	Incidenteel
Goederen & diensten	214,482	2,390	216,872	Structureel
Rente- en overige financieringskosten	294,493	6,272	300,765	Incidenteel
Subsidies & doeluitkeringen	242,989	(121)	242,868	Structureel
Overdrachten & doeluitkeringen	228,474	(1,299)	227,175	Structureel
Bijdragen & afschrijvingen	200,435	(78)	200,357	Structureel
Investerings	71,000	563	71,563	Incidenteel
Lokale vermogensoverdrachten	4,430	-	4,430	
Lokale kredietverlening	20,000	7,000	27,000	Incidenteel
Totaal:	1,785,655	14,827	1,800,483	

Financieringssaldo LAND:	78,328	9,185	87,511
<i>als bbp-%</i>	<i>1.0%</i>	<i>0.1%</i>	<i>1.2%</i>

Ontvangsten (in AFL. 1000)	OBW2025	Δ	NvW	Gewijzigde ramingsomschrijving	AZIOIRO	TINO	ECDO	T&V	AEI	O&S	J&S	FIC
Directe belastingen	627,500	-	627,500									
Indirecte belastingen	831,015	-	831,015									
Reïtributies, leges & rechten	22,821		22,821									
Rechten, boeten & overig	49,340	6,991	56,331	Inhaalachterstand concessiegelden Digicel (incidenteel)			6,991					
Rente	283		283									
Niet-belastingopbrengsten	216,408	144	223,468	Geoormerkte middelen t.b.v. het project Kibracha van DPS						144		
		540		Geoormerkte middelen t.b.v. het Landspakketproject "inhuren projectmanager t.b.v. Aruba Agri-Innovation Park"			540					
				Geoormerkte middelen t.b.v. de ondernemingsprojecten Conferente Wenen en Trekkerscapaciteiten task force							287	
				Ophoging dividendraming ATA i.v.m. uit monitoring gebleken beter prestatie over 2024 dan eerder geprojecteerd werd.				23,090				
				Afvoering raming afkomstig uit het niet ingestelde fonds t.b.v. Pandemische Veerkracht en Innovatie in afwachting van coördinatie binnen Caribische regio				(25,000)				
				Uit monitoring is gebleken dat de wintsluiking van CBA hoger uitvalt (dit is een beleidsmatige meeropbrengst)								7,900
Landsbedrijven & fondsen				Geoormerkte middelen afkomstig van het Mondriaanfonds								100
Overige ontvangsten	4,287	(78)	4,209	Neenwaarde bijstelling van de raming i.v.m. loskoppeling DPS van DIA	(78)							
	72,124	10,038	82,162	De recente binnenlandse leningsoperatie ter financiering van de behoefte van het Land heeft een agio opgeleverd (=meevaller)								10,038
Verkoop grond en onroerende goederen												
Lokale kredietaflossing	6,133		6,133									
Vrijgekomen afschrijvingen	34,072		34,072									
Totaal:	1,863,983	24,012	1,887,994		(78)	-	7,531	(1,910)	-	144	287	18,038

Bestedingen (in AFL 1000)	OBW2025	Δ	NvW	Gewijzigde ramingsomschrijving	AZIOIRO	TINO	ECDO	T&V	AEI	O&S	J&S	FIC
Personeelslasten	509,352	100	509,452	Opvoering raming van de kosten welke gekoppeld staand aan de geoormerkte middelen van het Mondriaanfonds		500						100
Goederen & diensten	214,482	500	216,872	Bijstelling kostenpost overige kosten bij Bureau TINO i.v.m. ondermatige raming			(600)					
		(600)		Neerwaarde bijstelling raming kostenpost deskundig advies i.v.m.								
		121		bovenmatige raming			121					
		540		Bijstelling kostenpost overige kosten Bureau ECDO i.v.m. ondermatige raming			540					
		342		Opvoering raming van kosten gerelateerde aan het Landspakketproject "Inuren projectmanager t.b.v. Aruba Agri-Innovation Park"							342	
		700		Bovenwaarde bijstelling raming DSZ i.v.m. ondermatige raming					700			
				Bovenwaarde bijstelling raming DIMAS i.v.m. legalisering ongedocumenteerden								
		250		Bovenwaarde bijstelling raming Bureau OS i.v.m. ondermatige raming						250		
		250		Bovenwaarde bijstelling raming Directie Onderwijs i.v.m. ondermatige raming						250		
		287		Opvoering raming van de kosten gerelateerd aan de ondernemingsprojecten Conferentie Wenen en Trekkerscapaciteiten Task Force							287	
Rente- en overige financieringskosten	294,493	6,272	300,765	Bovenwaarde bijstelling van de rente kostenpost i.v.m. technische randvoorwaarde concept-Rijkswet HOA								6,272
Subsidies & doeluitkeringen	242,989	(121)	242,868	Raming t.b.v. St. CAS is niet meer nodig aangezien zij niet langer actief zijn			(121)					
Overdrachten	228,474	144	227,175	Opname van de kosten gerelateerd aan het project Kibrahacha van DPS						144	(1,542)	
		(1,542)		Neerwaarde bijstelling van de raming van de kostenpost onderstand i.v.m. bovenmatige raming								
Bijdragen & afschrijvingen	200,435	(78)	200,357	Opvoering van de raming t.b.v. Aruba Agriculture Development Company			100			(78)		
Investeringsen	71,000	5,500	71,563	Opname van de kosten van de loskoppeling van DPS van DIA oftewel softwaresysteem DPS	5,500							(30,000)
		(30,000)		Dekking 2de fase Renovatie Arubahuis								
		216		Ter dekking van investeringsprojecten in 2025 wordt het 30 mln investeringsbudget ingezet								
		3,100		Dekking DRH parkeerplaats herinrichting	216							
		535		Dekking t.b.v. MFA San Nicolas	3,100							
		307		Dekking 2de fase Verbouwing Staten van Aruba	535							
		6,000		Dekking meerwerk project Animal Control Department		307						
		500		Dekking 2de caping project Parkietenbos		6,000						
		4,000		Dekking Pler projecten		500				4,000		
		200		Dekking Renovatie Reina Beatrix school							200	
		500		Dekking Renovatie Shelterappartementen FCVR							500	
		500		Dekking gebouw Cashovezen							500	
		1,000		Dekking Ortopedagogisch Centrum							1,000	
		2,070		Dekking Politie School San Nicolas								2,070
		5,135		Dekking extra veiligheidsspecificaties gebouw Douane								5,135
		1,000		Dekking verfraaiing FCCA wijken De Vuyst en Bushiri								1,000
				Dekking Revitalisatie Oranjestad								
Lokale vermogensoverdrachten	4,430		4,430									
Lokale kredietverlening	20,000	7,000	27,000	Acuut lening t.b.v. FMWA								
Totaal:	1,785,655	14,828	1,800,483		9,361	7,307	40	-	700	4,566	1,287	(8,423)
Financieringssaldo LAND:	78,328	9,184	87,511		(9,429)	(7,307)	7,491	(1,910)	(700)	(4,422)	(1,000)	26,461

Collectieve sector van Aruba

De wijzigingsvoorstellen van de onderhavige nota van wijziging, hebben ook geen negatief effect voor de collectieve sector van Aruba. Rekening houdend met de actualisering van het financieringssaldo van het Land op basis van de hiervoor gepresenteerde wijzigingen, is te zien dat over de periode 2025 tot en met 2029 aan de overschotnorm voldoen zal blijven worden.

COLLECTIEVE SECTOR ARUBA

in AFL duizend	OBW2025	Δ	OBW2025 incl. NvW	2026	2027	2028	2029
Land	78,328	9,184	87,511	74,290	102,857	126,048	163,436
AZV	67,300	4,140	71,440	50,953	44,672	38,140	31,350
SVB	57,160	-	57,160	52,600	28,155	16,863	6,333
ATA	9,466	-	9,466	393	306	155	40
Serlimar	-	1,741	1,741	-	-	-	-
SEPB	(1,081)	1,318	237	(943)	(943)	(943)	(943)
UA	(806)	1,564	758	127	-	-	-
Uitkering van ATA aan Land	(18,000)	-	(41,090)	(18,000)	(393)	(306)	(155)
SALDO:	192,366		187,223	159,420	174,653	179,956	200,060
in % BBP:	2.6%		2.6%	2.1%	2.2%	2.2%	2.3%

Noot: De cijfers van de overige entiteiten zijn geactualiseerd met de laatste informatie per juni 2025.

BBP 2025-2026 is cf. DEZHI (mei 2025) en BBP 2027-2030 is cf. IMF (april 2025).

Schuld CS:	4,926,313	4,912,989	4,735,146	4,559,462	4,378,411	4,177,292
Schuldquote CS:	67%	67%	64%	57%	53%	49%

Assumpties: Geprojecteerde schuldontwikkeling o.b.v. verwachte overschotten bij het Land, AZV en SVB.

Beginstand 2025 is gelijkgesteld aan eindstand 2024. Schuldpositie o.b.v. formele leningen.

BBP:	7,302,000	7,302,000	7,429,000	8,020,000	8,311,000	8,587,000
-------------	------------------	------------------	------------------	------------------	------------------	------------------

Op basis van deze projecties, is ook te zien dat het schuldverlagingstraject verder gestimuleerd wordt. Naar verwachting zal het Land in het dienstjaar 2029 een schuldquote van 55% van het bbp bereiken, zolang men op het huidige duurzame pad blijft.

LAND ARUBA

in AFL duizend	OBW2025	Δ	OBW2025 incl. NvW	Δ	2026	Δ	2027	Δ	2028	Δ	2029
O Directe belastingen	627,500	-	627,500	(5,400)	622,100	9,798	631,898	8,193	640,091	7,771	647,861
N w.v. Economische groei 2027-2029						9,798		8,193		7,771	
T Indirecte belastingen	831,015	-	831,015	22,200	853,215	38,601	891,816	32,279	924,095	30,615	954,709
V w.v. Economische groei 2027-2029						38,601		32,279		30,615	
A Retributies, leges & rechten	22,821	-	22,821	1,141	23,962		23,962		23,962		23,962
N Rechten, boeten & overig	49,340	6,991	56,331	(6,007)	50,324		50,324		50,324		50,324
G Rente	283	-	283	(28)	255		255		255		255
S Niet-belastingopbrengsten	216,408	7,061	223,468	15,283	238,751		238,751		238,751		238,751
T Landsbedrijven & fondsen	4,287	(78)	4,209	0	4,209		4,209		4,209		4,209
E Overige ontvangsten	72,124	10,038	82,162	(8,051)	74,112		74,112		74,112		74,112
N Verkoop grond en onroerende goederen	-	-	-	-	-		-		-		-
E Lokale kredietaflossing	6,133	-	6,133	1	6,134		6,134		6,134		6,134
N Vrijgekomen afschrijvingen	34,072	-	34,072	(9,104)	24,968		24,968		24,968		24,968
Totaal:	1,863,983	24,012	1,887,994	10,035	1,898,029	48,399	1,946,428	40,471	1,986,900	38,385	2,025,285
B Personeelslasten	509,352	100	509,452	6,288	515,740	(750)	514,990	-	514,990	-	514,990
E w.v. Landspakket thema A: Versterking capaciteit	523	-	523	-	523		523		523		523
S w.v. Landspakket thema B: B.4 en B.5	-	-	-	-	-		-		-		-
T w.v. Landspakket thema F: Uitbreiding opleiding	750	-	750	-	750	(750)	-		-		-
E Goederen & diensten	214,482	2,390	216,872	287	217,140	2,072	219,211	2,192	221,403	2,214	223,617
D w.v. Inflatie-effecten 2027-2029						2,072		2,192		2,214	
I Rente & financieringskosten	294,493	6,272	300,765	(8,314)	292,451	11,510	303,961	12,088	316,049	(1,216)	314,833
N w.v. Rentelasten	290,243	6,272	296,515	(13,884)	282,631	11,510	294,141	12,088	306,229	(1,216)	305,013
G Subsidies & doeluitkeringen	242,989	(121)	242,868	8,062	250,931		250,931		250,931		250,931
E Overdrachten	228,474	(1,298)	227,175	59,806	286,981		286,981		286,981		286,981
N w.v. Landspakket D.4.2.3 UBO-register	335	-	335	(335)	-		-		-		-
E w.v. Landspakket thema E: AFTA	1,845	-	1,845	-	1,845		1,845		1,845		1,845
B Bijdragen & afschrijvingen	200,435	(78)	200,357	(12,275)	188,082		188,082		188,082		188,082
E Investerings	71,000	563	71,563	(21,563)	50,000	7,000	57,000	3,000	60,000	-	60,000
E Lokale vermogensoverdrachten	4,430	-	4,430	(15)	4,415		4,415		4,415		4,415
E Lokale kredietverlening	20,000	7,000	27,000	(9,000)	18,000		18,000		18,000		18,000
Totaal:	1,785,655	14,828	1,800,483	23,256	1,823,739	19,832	1,843,571	17,280	1,860,851	998	1,861,849
FINANCIERINGSSALDO:	78,328	9,184	87,511	(13,221)	74,290	28,567	102,857	23,191	126,048	37,387	163,436
in % BBP:	1.1%		1.2%		1.0%		1.3%		1.5%		1.9%
BBP:	7,302,000		7,302,000		7,429,000		8,020,000		8,311,000		8,587,000
Schuld Land Aruba:	5,187,114		5,177,930		5,103,640		5,000,783		4,874,735		4,711,299
Schuldquote Land Aruba:	71%		71%		69%		62%		59%		55%

Assumpties:

BBP 2025-2026 is cf. DEZHI Economic Outlook May 2025.

BBP 2027-2029 is cf. IMF World Economic Outlook April 2025.

Schuld: Beginstand 2025 is gelijkgesteld aan eindstand 2024. De bedragen hebben betrekking op leningen en kortlopende schulden.

Inflatie-effect op G&D: Er is rekening gehouden met inflatie in de ramingen voor 2025-2026. Hierna wordt de IMF projectie toegepast op de helft (d.w.z. voor 50%) van totale G&D.

Rente 2027-2029: Geprojecteerde overschotten worden (vooralsnog) volledig aangewend voor schuldaanbouw. Herfinanciering tegen een gemiddelde rentepercentage van 6.5%.

Lasten landspakket zijn cf. bijlage meerjarig financieel overzicht. Thema B: B.4 Herinrichting van kerntaken van de overheid en B.5 Eventuele versoering van arbeidsvoorwaarden.

ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING BIJ DE BEGROTINGSARTIKELN

Onderdeel A, ten 1° en ten 2°, van deze nota van wijziging, betreft een wijziging van artikel 1 van de onderhavige wijzigingsbegroting 2025 waarbij voor de begrotingsstaat zowel de exploitatierekening en kapitaalrekening worden vervangen. Onderdeel B, betreft een wijziging van artikel 2, eerste lid, van de onderhavige wijzigingsbegroting 2025 en waarbij tevens de financieringsstaat wordt vervangen. In het onderdeel hierna 'toelichting per wijziging bij de ministeries', volgt per ministerie nog een nadere toelichting op de vormgeving van deze hiervoor genoemde wijzigingen.

TOELICHTING PER WIJZIGING BIJ DE MINISTERIES

Ministerie van Algemene Zaken, Innovatie, Overheidsorganisatie, Infrastructuur en Ruimtelijke Ordening

Middelen

Landsbedrijven en fondsen

De raming van Overige bijdrage van de Directie Informatievoorziening en Automatisering (DIA) wordt met Afl. 78.000 naar beneden toe bijgesteld wegens de loskoppeling van de Dienst Publieke Scholen (DPS).

Kapitaaluitgaven

Investeringsen

De eerder geormerkte investeringsmiddelen ter waarde van Afl. 30 miljoen, worden als volgt ingezet:

- In verband met de tweede fase van de renovatie van het Arubahuis wordt de raming van investeringen van de Gevolmachtigde Minister te Nederland met Afl. 5,5 miljoen aangevuld.
- Er wordt een raming van Afl. 216.000 opgevoerd ten behoeve van de herinrichting van de parkeerplaats van het Departamento Recurso Humano (DRH).
- Voor het bouwen van het Multifunctionele Accommodatie te San Nicolaas wordt een raming van Afl. 3,1 miljoen opgevoerd.
- Tevens wordt een raming van Afl. 535.000 opgevoerd ten behoeve van de 2^e fase van de verbouwing van het Statengebouw.

Ministerie van Transport, Integriteit, Natuur en Ouderenzaken

Kosten

Goederen en diensten

In het kader van niet voldoende middelen beschikbaar ten behoeve van dagelijkse operaties wordt de raming van de post overige kosten onder goederen en diensten bij de Bureau van de minister van Transport, Integratie, Natuur en Ouderenzaken met Afl. 500.000 aangevuld met middelen afkomstig van het ministerie van Justitie en Sociale Zaken.

Kapitaaluitgaven

Investeringsen

De eerder geoormerkte investeringsmiddelen ter waarde van Afl. 30 miljoen, worden als volgt ingezet:

- In verband met meerwerk wordt een raming van Afl. 307.000 ten behoeve van Animal Control Department opgevoerd.
- Ten behoeve van het 2^e fase van afdekking (capping) Parkietenbos wordt er Afl. 6 miljoen opgevoerd.
- Onder Directie LVV wordt een raming van Afl. 0,5 miljoen opgevoerd ten behoeve van de pier projecten.

Ministerie van Economische Zaken, Communicatie en Duurzame Ontwikkeling

Kosten

Goederen en diensten

Ter dekking van de opvoering van een raming van Afl. 100.000 voor een overdracht aan de Aruba Agriculture Development Company N.V. (AADC) wordt de post G&D van het bureau van de minister verlaagd. Ook is een bovenmatige raming ontdekt ten behoeve van deskundig advies ad. Afl. 500.000, welke verlaagd zal worden ter dekking van kosten bij het ministerie van Onderwijs en Sport. Verder wordt Afl. 121.000 opgevoerd doordat de raming van de subsidies onder SEDECO (bestemd voor St. CAS) wordt afgevoerd. Tot slot wordt op deze kostenpost ook een raming ten bedrage van Afl. 540.000 opgevoerd ter dekking van de kosten gerelateerd aan het Landspakket project "Inhuur projectmanager ten behoeve van de realisatie en coördinatie van drie onderzoeken ten behoeve van het Aruba Agri-Innovation Park".

Subsidies en doeluitkeringen

De raming Afl. 121.000 van de subsidies onder SEDECO wordt afgevoerd, gezien de stichting CAS niet meer actief is.

Overdrachten

Voor de Aruba Agriculture Development Company N.V. wordt een overdracht in 2025 van Afl. 100.000 geraamd.

Middelen

Rechten, boeten & overig

De middelen van Directie Telecommunicatie Zaken (DTZ) wordt met Afl. 6.991.000 verhoogd doordat achterstallige concessiegelden van Digicel in 2025 geïnd zullen worden.

Niet-belastingopbrengsten

De ontvangen Nederlandse geormerkte middelen ten behoeve van het Landspakket project "Inhuur projectmanager ten behoeve van de realisatie en coördinatie van drie onderzoeken ten behoeve van het Aruba Agri-Innovation Park" ten bedrage van Afl. 540.000 wordt opgevoerd.

Ministerie van Arbeid, Energie en Integratie

Kosten

Goederen en diensten

Er wordt een raming van Afl. 700.000 onder DIMAS opgevoerd ten behoeve van het legaliseren van ongedocumenteerden met aangewezen dekkingsmiddelen afkomstig van het ministerie van Justitie en Sociale Zaken.

Ministerie van Toerisme en Volksgezondheid

Middelen

Niet-belastingopbrengsten

Uit monitoringsinformatie van de Aruba Tourism Authority blijkt dat hun netto resultaat over dienstjaar 2024 ad. Afl. 41,09 miljoen is, om die reden wordt de raming van hun winstuitkering naar het Land toe met Afl. 23,09 miljoen aangevuld. Ook dient vermeld te worden dat de voorbereiding voor het hebben van een Pandemische Veerkracht en Innovatie fonds nog niet afgerond of geconcretiseerd is. Met als gevolg dat de raming onder de middelenpost Overige ontvangsten derden ad. Afl. 25 miljoen afgevoerd zal worden.

Ministerie van Onderwijs en Sport

Kosten

Goederen en diensten

De raming wordt met Afl. 500.000 aangevuld ter dekking van kosten binnen het ministerie van Onderwijs en Sport, aangezien de huidige raming ontoereikend is.

Overdrachten

Conform de afgesloten samenwerkingsovereenkomst tussen Land Aruba en de Stichting Birgen Maria te Bonaire om lerarenopleidingen voor primair-, voorgezet- en beroepsonderwijs te stimuleren, zal de raming aan overdrachten van de Dienst Publieke Scholen budgetneutraal met Afl. 143.600 aangevuld worden ten behoeve van het project Kibrahacha.

Bijdragen en Afschrijvingen

In het kader van de loskoppeling van de Dienst Publieke Scholen van de DIA wordt de raming op de post verrekeningen en bijdragen naar beneden toe aangepast met Afl. 78.000. De middelen bij DIA worden aangepast.

Middelen

Niet-belastingopbrengsten

De te ontvangen middelen ten bedrage van Afl. 143.600 in het kader van het project Kibrahacha worden budgetneutraal bij de post niet-belastingopbrengsten van de Dienst Publieke Scholen aangevuld.

Kapitaaluitgaven

Investerings

De eerder geoormerkte investeringsmiddelen ter waarde van Afl. 30 miljoen, worden als volgt ingezet:

- Voor de renovatie van Reina Beatrix School wordt Afl. 4 miljoen opgevoerd.

Ministerie van Justitie en Sociale Zaken

Kosten

Goederen en diensten

De raming op de kostenpost overige kosten ressorterend onder de kostenplaats van het Landspakket inzake ondermijning (bestuurlijke aanpak) bij Overig Justitie en Sociale

Zaken wordt incidenteel budget neutraal verhoogd met Afl. 287.000 ter dekking van gerelateerde kosten van bestuurlijke aanpak ondermijning (Conferentie ter Wenen en trekkerscapaciteiten Task Force 2025/ 2026).

De raming van de kostenpost goederen en diensten bij de Directie Sociale Zaken (DSZ) wordt structureel budget neutraal verhoogd met Afl. 342.000 ten behoeve van hogere kosten in verband met bestaande verplichtingen.

Overdrachten

De raming bij de kostenpost overdrachten binnenland (onderstand) bij de Materiële hulpverlening, welke achteraf bovenmatig is gebleken, wordt structureel verlaagd met Afl. 1.542.000 ter dekking van nodige aanvulling van de ramingen bij het ministerie van Transport, Integriteit, Natuur en Ouderenzaken (MinTINO), de Directie Sociale Zaken (DSZ) en DIMAS.

Middelen

Niet-belastingopbrengsten

Er wordt een raming van Afl. 287.000 opgevoerd op middelenpost overdrachten van het Rijk op de kostenplaats van het Landspakket inzake ondermijning (bestuurlijke aanpak) bij Overige Justitie en Sociale Zaken. Deze raming is ten behoeve van de reeds ontvangen middelen afkomstig van Nederland en die bestemd zijn voor onder meer de kosten en projecten van bestuurlijk aanpak ondermijning (Conferentie ter Wenen en trekkerscapaciteiten Task Force 2025/ 2026).

Kapitaaluitgaven

Investeringsen

De eerder geoormerkte investeringsmiddelen ter waarde van Afl. 30 miljoen, worden als volgt ingezet:

- Ten behoeve van de renovatie van de shelterappartementen te Fundacion Contra Violencia Relacional wordt er Afl. 200.000 opgevoerd.
- Voor het verbouwen van het gebouw van Casinowezen wordt Afl. 0,5 miljoen begroot.
- Er wordt Afl. 0,5 miljoen ten behoeve van het Orthopedagogisch Centrum opgevoerd.
- Voor de renovatie van de Politie School te San Nicolas wordt een raming van Afl. 1 miljoen opgevoerd.

Ministerie van Financiën en Cultuur

Kosten

Personeel

Van het Mondriaanfonds zal € 165.000 worden ontvangen voor het project Medewerkers Erfgoed Cariben, waarvan naar schatting Afl. 100.000 in 2025 zal worden uitgegeven aan personeelskosten. Het restant zal in 2026 en 2027 worden uitgegeven.

Rente

Onderdeel van het Bestuurlijk Akkoord met Nederland omtrent de totstandkoming van de Rijkswet Houdbare Overheidsfinanciën Aruba was dat per 1 mei 2025 een ontwerp van deze rijkswet bij de Tweede Kamer moest zijn ingediend. Alhoewel bij het opstellen van onderhavige nota van wijziging een concept van deze rijkswet gereed is gemaakt voor consultatie (waaronder met de Staten) heeft deze vooralsnog de Tweede Kamer nog niet bereikt. Dit onder andere door het langer dan eerder verwacht duren van het onderzoek naar de begrotingsnormering door het Internationaal Monetair Fonds en de verdere verwerking hiervan in het wetsontwerp. Hiernaast betekenden de voor de kwaliteit van de rijkswet benodigde interne wetgevingstoetsen en de in het wetgevingsproces voorgeschreven consultatierondes dat de doorlooptijd ook op gespannen voet stond met de deadline van 1 mei 2025. Gevolg van het vooralsnog niet ingediend hebben van een ontwerprijkswet bij de Tweede Kamer is dat ingaande 1 mei 2025, conform het Bestuurlijk Akkoord, het rentepercentage op de liquiditeitssteunlening is verhoogd van 5,1% naar 6,9%. Dit levert een kostenverhoging op in de rente voor dit begrotingsjaar van Afl. 6,3 miljoen.

Middelen

Niet-belastingopbrengsten

De raming van de winstuitkering Centrale Bank van Aruba in 2025 wordt met Afl. 7,9 miljoen verhoogd door de uit monitoring gebleken hogere resultaat prognose over 2024. Van het Mondriaanfonds wordt Afl. 100.000 geraamd voor de te ontvangen schenking ten behoeve van het project Medewerkers Erfgoed Cariben.

Overige ontvangsten

Op de gesloten binnenlandse leningen in het eerste half jaar van dienstjaar 2025 is een agio (=rentevoordeel) van Afl. 10 miljoen gerealiseerd. Dit is een meevaller waarop het meevallersbeleid van de Landsverordening Aruba financieel toezicht van toepassing is.

Kapitaaluitgaven

Investeringsen

De eerder geoormerkte investeringsmiddelen ter waarde van Afl. 30 miljoen wordt onder dit ministerie afgevoerd, en als volgt ingezet:

- Extra veiligheidsspecificaties in verband met het nieuwbouw Douane voor Afl. 2.070.000
- Verfraaiing FCCA wijken De Vuyst & Bushiri voor Afl. 5.135.000
- Revitalisatie Oranjestad voor Afl. 1.000.000

Lokale kredietverlening

Refineria di Aruba N.V. (hierna: RdA) is in 2016 als overheidsonderneming opgericht met als doel zorg te dragen voor de verhuur en het beheer van de terreinen en de daarop bevindende opstallen en installaties van de olieaffinaderij in San Nicolaas, inclusief de terminal en maritieme infrastructuur. Het bedrijf werd ook belast met de ontwikkeling van milieu-, gezondheids- en veiligheidsnormen. De businesscase voor RdA was destijds welhaast volledig afhankelijk van inkomsten uit de verhuur van de faciliteiten aan CITGO Aruba Refining N.V. (hierna: CAR). Omdat CAR al snel na de oprichting van RdA de overeenkomst niet heeft nagekomen is de kern van de businesscase vervallen en is RdA in een zorgelijke financiële situatie beland. RdA wordt al jaren door haar dochtermaatschappij Fuel Marketing & Supply Aruba N.V. (hierna: FMSA) in stand gehouden, waardoor zij als moedermaatschappij een risico is geworden voor de stabiliteit van FMSA. Deze situatie is niet wenselijk omdat FMSA voor het Land een kritische onderneming is dat zorg draagt voor de distributie van energie (aardolie) op het eiland. Om de continuïteit van FMSA te waarborgen zal nog dit jaar een pakket aan dringende maatregelen moeten worden genomen, waarbij de regering een aantal instrumenten zal moeten inzetten. Voornemens is om nog dit jaar een eerste lening te verstrekken voor een bedrag van maximaal Afl. 7,0 miljoen bedoeld om de kapitaalstructuur van FMSA te versterken terwijl tegelijk de in 2016 opgezette samenstelling van de groep wordt beoordeeld.

De minister van Algemene Zaken, Innovatie, Overheidsorganisatie,
Infrastructuur en Ruimtelijke Ordening,

De minister van Transport, Integriteit, Natuur en Ouderenzaken,

De minister van Economische Zaken, Communicatie en Duurzame Ontwikkeling,

De minister van Toerisme en Volksgezondheid,

De minister van Arbeid, Energie en Integratie,

De minister van Onderwijs en Sport,

De minister van Justitie en Sociale Zaken,

De minister van Financiën en Cultuur,

